Regional Refugee Response for the Ukraine Situation | Moldova

СПІЛЬНА ОЦІНКА 2025

Огляд результатів за 2 квартал

INTRODUCTION AND METHODOLOGY

У 2025 році Спільна оцінка набула більш системного характеру і стала проводитися на регулярній основі протягом усього року у співпраці з партнерами УВКБ ООН та членами Робочої групи з питань підзвітності перед постраждалим населенням. По всій країні, включаючи лівий берег Дністра, регулярно проводяться фокус групи (ФГ) з примусово переміщеними особами різної статі, віку, обмеженими можливостями та іншим статусом.*[1]* Для забезпечення своєчасного та ґрунтованого на основі даних відповідного реагування на потреби та виклики біженців, шукачів притулку та осіб без громадянства, було розроблено та постійно оновлюється щоквартальні інформаційні бюлетені та інтерактивна інформаційна панель. *[2]*

З квітня по червень 2025 року було проведено 20 фокус-груп з 126 учасниками, з яких 79% становили жінки та 21% – чоловіки.*[3]* Вісім фокус-груп було проведено з дорослими біженцями. Три фокус-групи були присвячені особам з інвалідністю, дві – молоді віком від 18 до 29 років, дві – шукачам притулку з України та інших країн, а одна – особам без громадянства. Дві дискусії були проведені виключно з представниками ромської громади з обох берегів Дністра. Одна фокус-група була проведена з опікунами дітей з порушеннями розвитку, а інша – з активістами-біженцями, які не є громадянами України. Більшість фокус-груп було проведено в центрах розміщення біженців (RAC) на півночі та в центрі Молдови, а інші – з учасниками, які проживають у приватних помешканнях або у місцевих родинах, зокрема на лівому березі.*[4]*

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

Учасники продовжували висловлювати бажання інтегруватися в молдовське суспільство, що відповідає результатам першого кварталу. Обговорення у другому кварталі висвітлили стійкі структурні бар'єри для інтеграції, включаючи труднощі, пов'язані з мовним питанням, обмежений доступ до основних соціальних послуг, таких як охорона здоров'я, освіта, зайнятість та інформація, а також культурну відокремленість. Біженці, які проживають у RAC або сільських регіонах, особливо на півночі та півдні, повідомили про менші можливості для інтеграції через обмежений доступ до курсів румунської мови та громадських заходів. Хоча молодь, як правило, адаптувалася легше, інші групи відчували більшу ізоляцію. Порівняно з 1 кварталом, учасники повідомили про посилення відчуття відчуженості, особливо серед ромів та біженців без громадянства, а також шукачів притулку з України та інших країн, які описували обмежені можливості для інтеграції.*[5]* Повнолітні учасники, які орендували приватні квартири в центральному регіоні, повідомили про кращу інтеграцію там, де була

[1] https://emergency.unhcr.org/protection/protection-principles/age-gender-and-diversity-agd.

[2] Microsoft Power BI – Q1 Findings.

[3] Деякі представники ромської громади брали участь у п'яти фокус-групах, а деякі люди похилого віку – у двох фокус-групах.

[4]eyJrIjoiZTY0NDg2MzYtYTFlZC00MGQwLWI3MDgtZDAyNjM5OTg1ZGVjIiwidCI6ImU1YzM3OTgxLTY2NjQtNDEzNC04YTBjLTY1NDNkMmFmODBiZSIsImMiOjh9

[5] Можливо, ці відмінності відображають точки зору різних осіб, опитаних у 2 кварталі, а не зміну настроїв з плином часу.

доступна підтримка на рівні громади, така як доступ до заходів громадських центрів та можливості для волонтерської діяльності.

Юридичні проблеми залишалися незмінними протягом другого кварталу серед шукачів притулку та осіб без громадянства, як з України, так і з інших країн. Вони були пов'язані з коротким терміном дії документів про надання притулку, що обмежувало доступ до працевлаштування та медичного обслуговування. Деякі шукачі притулку з інших країн повідомляли про труднощі з легалізацією свого перебування, незважаючи на те, що проживали в Молдові протягом декількох років. Особи без громадянства, особливо роми та особи, народжені на лівому березі річки Дністер, продовжували відчувати перешкоди, пов'язані з реєстрацією народження та відсутністю документів, що посвідчують особу, виданих Молдовою. Ці проблеми були більш вираженими в сільських районах та поблизу адміністративно-територіальної лінії.

У другому кварталі проблеми з **житлом** поглибилися. У всіх групах багато учасників, які проживають на півдні та півночі, повідомили про погіршення доступності та безпеки орендних угод. Неформальна оренда була поширеним явищем, часто без офіційних договорів або захисту, що збільшувало ризик виселення. Повідомлення про виселення без попередження стали частішими. Порівняно з 1 кварталом, зросла незадоволеність переселенням до центрів тимчасового розміщення біженців (RAC), а також скарги на погану інфраструктуру в них та високі комунальні витрати для тих, хто орендує квартиру. Ромські біженці та новоприбулі шукачі притулку, які покладаються на гуманітарну допомогу, мали труднощі із забезпеченням стабільного житла через дискримінацію та обмежені фінансові ресурси.

Доступ до **медичної** допомоги продовжує значно відрізнятися залежно від правового статусу та географічного розташування. Учасники, які проживають у сільській місцевості, зокрема в сільських RAC, повідомили про обмежений доступ до сімейних лікарів та великі відстані до аптек і лікарень. Особи, які шукають притулку, та особи без громадянства продовжують бути позбавленими безкоштовної медичної допомоги або змушені платити за послуги. Повідомлення про негативне ставлення медичного персоналу стали частішими, особливо до ромів та осіб з інвалідністю. Широко повідомлялося про транспортні перешкоди, особливо обмежене або недоступне за ціною сполучення між сільськими районами та RAC з міськими центрами, а також про недостатню підтримку осіб із хронічними захворюваннями та психічними розладами. Біженці на півночі та на лівому березі річки Дністер стикалися з найбільшими труднощами в доступі до спеціалізованої медичної допомоги, тоді як біженці, які проживали в містах, повідомляли про кращий доступ до медичної допомоги в цілому.

Результати другого кварталу підтвердили спостереження першого кварталу, що біженці всіх категорій залишалися непевними щодо своїх прав і мали обмежений контакт із **соціальними працівниками**. Багато учасників висловили нерозуміння щодо видів соціальних послуг, які їм доступні, критеріїв відповідності та способів отримання доступу до підтримки. Учасники постійно повідомляли, що не одержують допомогу або не знають, як її отримати. З'явилися нові занепокоєння щодо невідповідності у розподілі допомоги. Наприклад, неясність щодо права на отримання ваучерів на півдні призвела до недовіри та суперечок. Дорослі та особи з інвалідністю в RAC продовжували відчувати себе в значній мірі виключеними з державної соціальної допомоги. З найбільшими перешкодами стикалися представники ромської громади та особи, які доглядають за дітьми з порушеннями розвитку. Представники ромської спільноти часто не мали контактів із соціальними працівниками і не знали про доступну підтримку, покладаючись на посередників із громади; особи, які доглядають за дітьми, стикалися зі складними процедурами та відсутністю чітких вказівок щодо отримання допомоги.

Залежність від грошової допомоги залишається поширеною серед усіх груп. Однак під час обговорень у 2 кварталі було висловлено зростаючу стурбованість щодо зменшення розміру допомоги та стресу, зумовленого процедурами перевірки. Ці проблеми були особливо гострими на лівому березі річки Дністер. Біженці повідомляли про пропущені зустрічі з верифікації через проблеми з транспортом, особливо коли їм доводилося їхати до Кишинева, на відміну від того часу, коли в місті Оргеїв працював Громадський сервісний центр. В результаті деякі учасники з інвалідністю вдавалися до таких стратегій виживання, як зменшення споживання їжі або пропуск прийому ліків, особливо серед тих, хто страждає на хронічні захворювання або має особливі дієтичні потреби.

Більше опитаних повнолітніх респондентів повідомили, що їхні діти відвідують місцеві школи. Однак на півдні Молдови як у сільській місцевості, так і в містах зберігаються мовні бар'єри та проблеми з булінгом, які особливо впливають на дітей ромської громади та дітей з порушеннями розвитку. **Інклюзивна освіта залишається обмеженою**: деякі батьки вирішили залишити своїх дітей в українських онлайн-школах через мовні труднощі та недостатню підтримку на місцевому рівні, зокрема відсутність уроків румунської мови та вчителів-асистентів у школах Молдови. Опікуни дітей з порушеннями розвитку наголошували на відсутності позашкільних заходів, адаптованих до потреб дітей, а молоді учасники відзначали недостатність можливостей для професійного навчання.

Перешкоди до працевлаштування залишалися суттєвими. Як і в першому кварталі, найпоширенішими були проблеми з документами (для осіб, які шукають притулку), стан здоров'я, мовний бар'єр та необхідність догляду за іншими членами сім'ї. Молодь та чоловіки в міських районах іноді знаходять неформальну роботу, тоді як люди похилого віку, біженці з етнічної групи ромів та особи, які доглядають за іншими членами сім'ї, мають труднощі з пошуком роботи. Короткий термін дії документів про надання притулку залишався основною перешкодою для доступу шукачів притулку до можливостей працевлаштування. Учасники, які проживали в центрах тимчасового розміщення біженців, просили надати їм доступ до професійного навчання та підтримку в пошуку можливостей працевлаштування, які не вимагали б володіння румунською мовою. Поінформованість про існуючі програми інтеграції на ринок праці зросла, проте доступ до них у сільській місцевості залишався обмеженим.

> **Дорослий з сільської місцевості**: *«Зарплати в Молдові дуже низькі, але якщо ти нічого не маєш, ти йдеш працювати за будь-які гроші».*

Більшість учасників отримують **інформацію** переважно через соціальні мережі, такі як Facebook, Telegram, WhatsApp та Viber. Представники громадських організацій та співробітники ООН зазвичай згадувалися як надійні джерела інформації. Обговорення у другому кварталі показали, що багато людей похилого віку, осіб з інвалідністю, представників ромської спільноти та осіб без громадянства відчувають себе все більш ізольованими від доступу до інформації через обмежений доступ до гаджетів та цифрових навичок. Ці цифрові труднощі заважали їм бути поінформованими. Хоча обізнаність про механізми подання скарг покращилася порівняно з 1 кварталом, учасники фокус-груп з різних верств населення висловили занепокоєння щодо відсутності відповідей та подальших дій щодо раніше наданих звернень. Багато учасників повідомили, що подавали скарги, особливо щодо процедур верифікації, але ніколи не отримували відповіді. Молоді учасники особливо відзначили, що гарячі лінії не реагують на звернення та працюють непрофесійно. Учасники з міських районів загалом повідомили про кращий доступ до точної та своєчасної інформації.

Хоча в цілому **співіснування залишалося мирним**, для багатьох учасників подальша інтеграція залишалася недосяжною. Найвищий рівень дискримінації, особливо в школах і на робочих місцях, відзначали біженці з ромської спільноти. Участь у громадських заходах залишалася обмеженою в обох кварталах, хоча молодь і дорослі в міських умовах мали більше можливостей для взаємодії з приймаючими громадами. Мешканці RAC переважно спілкувалися з іншими біженцями, тоді як ті, хто мешкав в орендованому житлі, мали більше можливостей для неформального спілкування з приймаючою громадою під час покупок або користування місцевими послугами. Порівняно з 1 кварталом, у 2 кварталі в ході обговорень було відзначено посилення психологічного стресу, пов'язаного з тривалим переміщенням та ізоляцією, причому багато учасників описували стійке відчуття «постійної чужості», особливо серед осіб без громадянства та тих, хто перебуває у стані довготривалого переміщення.

Святкування українських традицій на **Дні України**, організованому Національним конгресом українців у Молдові

ПОДАЛЬШІ КРОКИ:

- Забезпечити інклюзивний доступ до фінансової допомоги для всіх біженців, які мають на це право, незалежно від місця проживання або адміністративних змін.
- Поширити інформацію про можливості працевлаштування в сільських районах, особливо в центрах тимчасового проживання біженців (RAC).
- Посилити механізми зворотного зв'язку та системи розгляду звернень, щоб біженці отримували відповіді та подальші дії щодо поданих питань.
- Покращити доступність та частоту залучення ромських медіаторів для сприяння вирішенню питань у сфері охорони здоров'я, особливо у випадках дискримінації.
- Покращити доступність та частоту проведення курсів Румунської мови для сприяння інтеграції.